

John Lamers

Foto's: Toin Damen

Streptokokken waren jarenlang een hardnekkig probleem op het bedrijf van Henk van Vegchel. Een combinatie van een speciaal biggenvoer met extra hygiënemaatregelen lijken een oplossing te bieden. Het betekent niet alleen gezondere biggen, maar ook een lager antibioticagebruik.

Henk van Vegchel gebruikt nu veel minder antibiotica

Problemen met streptokokken eindelijk onder de duim

Eindelijk lukt het om streptokokken onder controle te houden, zonder voortdurende medicatie. De combinatie van hygiënemaatregelen en overschakeling op een nieuw biggenvoer met een speciaal vetzuur bevalt Henk van Vegchel uit Ysselstein goed. Het medicijngebruik is fors lager.

Bedrijfsgegevens

Henk van Vegchel in Ysselsteyn

1-6-2009 t/m 31-05-2010

Zeugen (gem.)	213
Worpendex	2,45
Gespeend/zeug/jaar	28,7
Levend geboren	13,9
Sterfte tot spenen (%)	14,1
Gespeend/worpend	11,8
Sterfte na spenen (%)	3,3
Biggengroei (gr/dag)	361
Vleesvarkens (gem.)	1.619
Uitval (%)	2,6
Groei (gr/dag)	821
Voeropname (kg/dag)	2,08
Voerconversie (25-112 kg)	2,48
Voerkosten (€, 25-112 kg)	0,484
Vleespercentage	57,0

Kort na de start van het varkensbedrijf van Henk van Vegchel in 1984 kreeg hij te maken met infecties door streptokokken. Sindsdien zijn ze niet meer weggeweest op het bedrijf, met 220 zeugen en 1.600 vleesvarkens. Verdwijnen zullen de streptokokken waarschijnlijk ook nooit. Maar nu lijkt het er op dat ze ook zonder voortdurende medicatie onder controle te houden zijn. De afgelopen jaren heeft Henk van Vegchel heel veel middelen getest om de streptokokken onder de duim te krijgen. Hij is CCM in het kraamhok gaan bijvoeren, heeft zuur in het drinkwater gebruikt en toevoeging van extra vitamines getest. Tot nu toe allemaal met wisselend succes. De maatregelen verhielpen het probleem deels, maar de streptokokken staken steeds opnieuw de kop op.

Daarom kregen de biggen tussen de twee en vier weken na spenen geregeld antibiotica via het drinkwater. Dat bleek de enige methode om de uitval onder de gespeende biggen voldoende laag te houden.

Ziektedruk omlaag

Van Vegchel wilde graag af van het geregelde antibioticagebruik. Daarom heeft hij samen met dierenarts Niek Jaap Zegers van DAP Ysselsteyn allerlei maatregelen genomen om de ziektedruk op zijn bedrijf omlaag te brengen. Douchen bij binnenkomst is al jaren voor iedereen verplicht. Binnen het bedrijf zijn de looplijnen aangepast. Altijd van jong naar oud, ook binnen de afdelingen. Biggen blijven de laatste anderhalf jaar zoveel als mogelijk bij elkaar. Tot die tijd werd circa 90 procent van de biggen overgelegd. Henk:

Laurinezuur en monolauraat

Het nieuwe biggenvoer dat Van Vegchel via Vitelia Voeders krijgt, bevat onder andere een combinatie van laurinezuur en monolauraat. Laurinezuur is een zogeheten middellangketen vetzuur; monolauraat is laurinezuur met daaraan gekoppeld een glycerolmolecuul. Uit onderzoek blijkt dat laurinezuur en monolauraat een antibacteriële werking hebben tegen o.a. streptokokken, stafylokokken en Clostridium. Daavision, een Nederlands bedrijf dat innovatieve voeradditieven ontwerpt, heeft kans gezien om een poeder te maken van het mengsel van laurinezuur en monolauraat. Een hele klus, want het product is normaal heel vettig en plakkerig. In eerste instantie werd Daafit Plus op de

markt gebracht. Een product met 40 procent laurinezuur en monolauraat, aangevuld met organische zuren. Dierenartspraktijk Lintjeshof heeft het met succes uitgetest bij meer dan 30 varkenshouders. De problemen met streptokokkeninfecties namen duidelijk af, zodat het gebruik van antibiotica sterk daalde. Voor de mengvoederfabrikanten is nu ook het pure mengsel van laurinezuur en monolauraat beschikbaar. Greenvalley International brengt het onder de naam 'GreenForce' op de markt.

Vitelia voeders heeft het product al in de ontwikkelingsfase ingezet. Ze passen het op verzoek van klanten toe in hun Magic-voeders.

"Hoeveel biggen je overlegt, merk je eigenlijk pas als je besluit om er mee te stoppen."

Ook is er gekeken naar de biestopname door de biggen. Na een paar uur sluit Van Vegchel de eerstgeborene biggen even op, om te zorgen dat de rest genoeg biest krijgt. Daarnaast gaan de biggen de eerste dagen ook even achter het schotje als de zeug gaat vreten, om zo doodliggen te voorkomen en de zeug rustig te laten vreten.

Een jaar geleden is Van Vegchel gestopt met castreren. Dat leidde echter niet tot minder streptokokken. "Een teken dat het castreren netjes gebeurde", merkt dierenarts Zegers op. "Anders zal stoppen met castreren wel degelijk helpen. Hygiënisch werken is sowieso een voorwaarde bij alle behandelingen van biggen." Alle maatregelen hebben een positief effect op de dierenartskosten. Die liggen op zo'n 40 tot 45 euro per zeug. Duidelijk onder het landelijke gemiddelde van 65 euro per zeug (Agrovision).

Ondanks de maatregelen lukte het echter niet om de streptokokken zonder hulp van medicatie onder controle te krijgen. Sinds eind januari gebruikt Van Vegchel daarom een nieuw soort biggenvoer. En nu lijkt het wel te lukken. Zijn voeradviseur Hans Wientjens van Vitelia voeders stelde voor om dit voer met laurinezuur en monolauraat (zie kader) in te zetten. De biggen krijgen dit voer vanaf de vierde dag na spenen. Tot die tijd en in het kraamhok krijgen de biggen Mini-start en CCM.

Gestopt met antibiotica

Na de overschakeling op het voer is van Vegchel gestopt met het gebruik van antibiotica bij de

gespeende biggen. De resultaten zijn verbeterd. De uitval door hersenverschijnselen is gedaald van 1,2 naar 0,5 procent.

Het probleem met streptokokken was echter nog niet opgelost, of er diende zich een nieuwe ziekte aan. Dat komt volgens dierenarts Zegers omdat het bedrijf in een varkensdicht gebied zit. De infectiedruk rondom het bedrijf is hoog. In het kraamhok waren er ineens slappe biggen, biggen met 'race-oren' of een grote kop, aldus Henk. Duidelijke symptomen van een infectie met PRRS in het laatste stadium van de dracht. Ook waren er bij de drie weken oude biggen dieren met blauwe oren. Onderzoek toonde dan ook hoge titers aan voor PRRS.

Daarom is er snel gestart met het vaccineren tegen PRRS. Dat lijkt nu te werken; de uitval is weer aan het dalen. De problemen door PRRS hadden wel een groot effect. Het aantal gespeende biggen per zeug per jaar daalde in korte tijd van 30 naar 28,5. En de minder uniforme tomen presteren ook minder.

Beheersbaar

Desondanks blijven de streptokokken wel goed beheersbaar. Henk van Vegchel hoopt dat dit zo blijft en dat hij dit jaar ook eindelijk eens energie kan steken in en andere uitdaging: de uitbreiding van het bedrijf. De plannen liggen al lang klaar en het bouwblok is ook groot genoeg. "We hebben alleen toestemming nodig om het te verschuiven. Als dat mag, kunnen we nog dit jaar starten met de uitbreiding naar 330 zeugen en 3.000 vleesvarkenplaatsen", aldus Van Vegchel.